Datum

09-11-2021

Onderwerp	Uw kenmerk	Aantal bijlagen
Verzelfstandiging van Herperduin binnen een lichtere vorm van samenwerking in de Maashorst	MP	1 (nazending)

Wat adviseert het college te besluiten?

1. In te stemmen met de voorgestelde nieuwe aanpak van Herperduin en de samenwerking in Maashorst-verband;

2. In te stemmen met de besteding van vrijvallende middelen bij de programmabegroting;

3. De huidige inzet van grote grazers in Herperduin te continueren en periodieke evaluatie op te nemen in het IBeP 2022 e.v.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

Besluit Bestuurlijk Regieteam de Maashorst
Op 8 september 2020 heeft het College van B&W besloten in te stemmen met de door het Bestuurlijk Regieteam de Maashorst (BRT) voorgestelde richting om op een andere wijze te gaan samenwerken in Maashorst-verband. Doel daarvan is dat de organisatie beter afgestemd wordt op de verschillende ambities van de deelnemende gemeenten, Staatsbosbeheer en Waterschap. De nieuwe fusiegemeente Uden-Landerd (de gemeente Maashorst i.o.) heeft

vanuit haar ambitieniveau uitgesproken in haar nieuwe samenstelling de lead te willen nemen in de verdere ontwikkeling van de Maashorst.

Er is de afgelopen jaren veel bereikt in Maashorst-verband, zeker ook in ons deel ervan: Herperduin. Dit mede dankzij de omvangrijke subsidie uit het provinciale stimuleringsprogramma Landschappen van Allure. Dit project is inmiddels afgerond. Ook de looptijd van het Maashorst Manifest en van het IBEP is inmiddels verstreken. Daarmee is er een nieuwe fase aangebroken. Dit is een natuurlijk moment voor heroriëntatie op de samenwerking en de gezamenlijke organisatie voor de Maashorst. Besloten is dat de stichting Maashorst in Uitvoering wordt opgeheven en wordt geïncorporeerd in de nieuwe gemeente Maashorst i.o. Als gemeente Oss gaan we een aantal gemeenschappelijke activiteiten inkopen via een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de gemeente Maashorst i.o.

Opiniecommissie van 8 april 2021
In de Opiniecommissie van 8 april hebben de gemeenteraadsfracties hun mening gegeven over de voorstellen voor een nieuwe vorm van samenwerking, de inhoud van de te sluiten dienstverleningsovereenkomst, hoe om te gaan met de grote grazers in Herperduin en een nieuwe opzet van natuureducatie.

De meningen van de fracties over de Maashorst-samenwerking lopen al langer uiteen: van geen samenwerking en ons uitsluitend richten op ons eigen Herperduin tot doorgaan met intensieve samenwerking en de Maashorst als één gebied doorontwikkelen. Dat vertaalde zich ook naar de reactie op onze opinie-vragen.

Hierbij een korte impressie:
- In meerderheid gaven de fracties aan dat zij het eens zijn met de voorgestelde nieuwe koers voor de Maashorst, waarbij Oss zich concentreert op het eigen gebied en voor de samenwerking op de genoemde 3 onderwerpen een dienstverleningsovereenkomst sluit met de nieuwe gemeente Maashorst i.o. Er werd op aangedrongen om de financiële consequenties in het advies van het College mee te nemen.
- Over de inzet van de grote grazers lopen de meningen sterk uiteen. In meerderheid wordt de veiligheid voor recreanten belangrijker geacht dan de waarde voor het bosbeheer. Er wordt verschillend gedacht over de evaluatie naar de veiligheidsbeleving die Team Maashorst heeft laten doen en welke maatregelen voor Herperduin moeten worden genomen.

- De ingezette lijn met betrekking tot natuureducatie wordt in meerderheid gedeeld: stoppen met NatuurEducatieCentrum Slabroek en zelf klimaateducatie in de breedte op Osse leest organiseren, met onder meer natuureducatie.
- In meerderheid is men voor een nieuwe natuurpoort bij Hoessenbosch. Dit werd bevestigd tijdens de bespreking in de gemeenteraad van de Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied.

Welk resultaat willen we bereiken?

We zien de Maashorst nog steeds als een aaneengesloten natuurgebied. De nieuwe Maashorst-samenwerking gaat uit van lokale invulling van wensen en belangen in de te onderscheiden deelgebieden binnen een gemeenschappelijk kader van gezamenlijke belangen. We bepalen als Oss opnieuw wat de gezamenlijke belangen zijn en waar we synergievoordelen kunnen behalen. We streven naar een organisatie en beheer van ons gebied Herperduin dat aansluit bij onze wensen ten aanzien van natuur, toerisme, recreatie en klimaateducatie conform het zgn. Herpense model. We passen ook de interne organisatie daarop aan. Nieuwe natuurverbindingen en een nieuwe natuurpoort maken deel uit van onze eigen aanpak en worden in afzonderlijke projecten besproken. Bij deze opzet past dat we, zoals we de afgelopen jaren al meer zijn gaan doen, voor ons gebied de vertrouwde naam Herperduin nadrukkelijker zullen hanteren en laden. Dit met in achtneming van het wederzijdse belang van de profilering van de Maashorst als aaneengesloten natuurgebied.

Hoe is de nieuwe opzet ?

2021 Overgangsjaar

Gegeven de voorgestelde nieuwe governance was – zoals in de opinienota ook beschreven - 2021 een overgangsjaar. Samengevat hebben we als Oss het afgelopen jaar:

- op onderdelen niet meer meegedaan met het jaarplan 2021 van Team de Maashorst. Dat gold voor de volgende zaken: gezamenlijke handhaving en coördinatie van evenementenvergunningen, extra activiteiten voor branding en promotie bovenop de basis van een goed functionerende website en social media daaromheen, uitbouwen van het netwerk van Team de Maashorst buiten de Maashorst.
- de ontwikkelingen van deelgebieden zoals Palmstraat (o.a. entree, bezoekerscentrum, horeca), Slabroek (herinrichting terrein rondom bezoekerscentrum) en Hoessenbosch (een tweede natuurpoort voor Herperduin niet meer onder gezamenlijke aansturing en financiering laten vallen. Ieder gemeente heeft hierin zelf zijn eigen rol gepakt.

- via een taakstellende bezuiniging op de lopende zaken 15% bespaard op de organisatiekosten van Team de Maashorst, exclusief eventuele frictiekosten als gevolg van de nog uit te voeren afwikkeling van ontbinding van de Stichting.
- met de Maashorst-partners en met name het Waterschap gewerkt aan onderzoek en plannen tegen verdroging (dit loopt door de komende periode).
- de subsidierelatie met het NEC per 1 oktober beëindigd en een nieuwe aanpak van educatie onder eigen aansturing vormgegeven.

Dienstverleningsoverkomst

Mede op basis van het voorstel aan de Opiniecommissie en de bespreking daarvan hebben we met de gemeente Maashorst i.o. gesproken over de te sluiten dienstverleningsovereenkomst (DVO). Kern daarvan is: effectief natuurbeheer, vormgeving van de basisinfrastructuur voor recreatie en promotie, afwikkelen van gezamenlijke projecten en de mogelijkheid van intekenen op andere gezamenlijke belangen.

Voor de gemeente Maashorst i.o. betekent de nieuwe Maashorst-structuur dat zij hun rol en inzet daarvoor vorm moeten geven in de eigen, nieuwe organisatie binnen hun bredere integratie-opgave. Dat heeft tot vertraging geleid. Ook aan onze kant vraagt de nieuwe opzet ontvlechting en een daarop aangepaste organisatie. Door onze eigen prioritering binnen de afdeling Vastgoed hebben wij nog geen IBEP voor 2022 opgesteld.

Bij ontbreken van een nieuwe beleidslijn voor de langere termijn aan beide zijden, het feit dat het voor alle partijen om een nieuwe opzet gaat en we aannames moeten doen ten aanzien van de besteding van uren hebben we met de gemeente Maashorst i.o. afgesproken dat de dienstverleningsovereenkomst een looptijd heeft van één jaar. In de tweede helft van 2022 wordt het nieuwe IBEP door de gemeente Maashorst i.o. opgeleverd, presenteert Vastgoed haar IBEP voor Herperduin in relatie tot het totale Maashorst-gebied en hebben we meer zicht op de gedane aannames voor het DVO. Op basis hiervan kan dan worden bezien of het mogelijk en wenselijk is om meerjarige afspraken te maken.

De concept dienstverleningsovereenkomst wordt als bijlage nagezonden. Kern daarvan is:

- *Effectief natuurbeheer*
  Ten behoeve van een effectieve inrichting en beheer van het natuurgebied, is het van belang om zaken goed af te stemmen. Het natuurgebied de Maashorst houdt immers niet op bij de diverse gemeentegrenzen. Daarom maken we het IBeP nog steeds gezamenlijk, waarbij we vanuit Oss de specifieke wensen voor Herperduin verankeren. Ook op

onderdelen waar specialistische kennis vereist is, kopen we die kennis in gezamenlijkheid in. Het reguliere beheer en onderhoud doen we zelf met onze eigen Osse vrijwilligersorganisaties om daarmee de maatschappelijke betrokkenheid die er van oudsher sterk is in ons deel van de Maashorst (opnieuw) te koesteren.

- *Basisinfrastructuur voor recreatie en promotie*
  Vanuit efficiëntie is het logisch om de basisinfrastructuur voor recreatie en promotie gezamenlijk op te pakken. Dit betekent o.a. uniforme bebording van wandel- en fietsroutes, het gezamenlijk beheren van één website en de social mediakanalen. In Oss zorgen we vervolgens zelf voor een inbedding in onze eigen verhaallijnen vanuit onze visie "verbinden en vertellen". We gaan vanuit Oss zelf de contacten onderhouden met de stakeholders en de adviesraad waarin ook onze eigen Herperduinse ondernemers zitten.

- *Projecten*
  De lopende gezamenlijke projecten ronden we ook in gezamenlijkheid af. Dit geldt bijvoorbeeld voor de realisatie NNB onder regie van het waterschap en staatsbosbeheer. Voor nieuwe projecten geldt dat we vanuit Oss per project beoordelen wat ons belang is i.r.t. het gezamenlijk belang en we bepalen op basis daarvan dus op projectniveau of we wel of niet meedoen. Op deze manier zijn we meer flexibel in kunnen we beter sturen op en aansluiten bij ons eigen "herpense model".

De financiële consequenties van de DVO bedragen voor 2022 afgerond € 62.000 voor onze gemeente. Ter vergelijking: de huidige jaarlijkse bijdrage van Oss aan SMiU bedraagt € 160.000.

Onze interne organisatie
Tot nu toe maakt onze inzet voor de Maashorst apart onderdeel deel uit van het Programma Buitengebied. Dit was een logische keuze in de achterliggende periode van de samenwerking mede gericht op de subsidie vanuit Landschappen van Allure. Extra focus en aandacht was daarbij nodig vanuit de interne organisatie. De nieuwe opzet is aanleiding voor heroriëntatie op de interne organisatie.

Huidige organisatie
Op dit moment maakt de Maashorst onderdeel uit van het programma buitengebied. Vanuit dit programmabudget wordt de jaarlijkse bijdrage aan Stichting Maashorst in Uitvoering (SMiU) gedaan. De afdeling Vastgoed is eigenaar van het bos en betrokken bij de inrichting en

het beheer van ons deel van de Maashorst. Coördinatie loopt via SMiU. De afdeling IBOR is beheerder van het speeltoestel de Das. Onze beleidsadviseur Recreatie & Toerisme is nog maar beperkt betrokken, omdat deze activiteiten eigenlijk in het geheel door SMiU worden opgepakt.
Daarnaast verliep de natuureducatie tot voor kort via Natuureducatiecentrum de Maashorst in Slabroek en werd vanuit Oss een jaarlijkse bijdrage verleend.

Nieuwe organisatie
We zien geen aanleiding meer om Herperduin/Maashorst in de nieuwe opzet nog als een apart onderdeel van het programma Buitengebied te beschouwen. De nieuwe opzet is eenvoudig en daarmee kan Herperduin ‘teruggeplaatst” worden in de lijnorganisatie. Uiteraard maakt Herperduin wel deel uit van de Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied en de aanpak daarvan. Maar de te onderscheiden taken brengen we voor de reguliere werkzaamheden onder bij respectievelijk Vastgoed (educatie en bosbeheer), LWE (promotie/T&R) en IBOR (beheer van de Das). Daartoe rekenen we ook de externe samenwerking op de betrokken onderdelen. De met de werkzaamheden gemoeide financiën vallen voortaan eveneens binnen de betreffende afdelingen.

Governance van samenwerking
In de nieuwe governance-structuur van de Maashorst-organisatie verdwijnt het Bestuurlijk Regieteam (BRT). Het bestuurlijk overleg met ons als opdrachtgever van de DVO kent in elk geval een jaarlijkse evaluatie met de gemeente Maashorst i.o.. In dat overleg wordt tevens vooruitgeblikt op het komende jaar inclusief de vertaling daarvan naar de komende DVO. Ambtelijk wordt er door de gemeente Oss deelgenomen aan twee overlegstructuren ten behoeve van een goede afstemming: het beheerdersoverleg en het communicatieoverleg.

Inrichting en beheer van Herperduin

Continueren van de finetuning van de bosomvorming
Met de bosomvorming in Herperduin loopt Oss voorop in de Maashorst. Dit traject is vanaf 2017 in de fase van finetuning terechtgekomen. Kap en aanplant blijven in het kader van de natuurontwikkeling ook in deze fase aandacht vragen. Uit evaluatie van de bosomvorming is gebleken dat we tot 2017 35% openheid hebben gerealiseerd. Daarmee kan de intensiteit van de omvorming fors worden teruggeschroefd. Het percentage van open plekken dat we maken, ligt nu op 3% per keer. Doorzetten van de bosomvorming in deze fase is nodig om de verhoging van de natuurwaarden te waarborgen. Het bos is nog te jong om zelf al voldoende

aftakelend en dood hout te maken wat noodzakelijk is voor het op gang houden van de natuurlijke processen. Als we niet blijven ingrijpen, zal het bos dichtgroeien wat gepaard gaat met achteruitgang van natuurwaardes. Juist in de openheid en op de randen van open en dicht terrein bevindt zich de meeste natuurwaarde. Ook voor het weerbaar en klimaatbestendig maken van het bos is doorzetten van de bosomvorming noodzakelijk. In het Inrichtings- en Beheersplan (IBEP) dat we in 2022 gereed hebben, gaan we hier nader op in.

Dialoog en communicatie
De ervaring leert dat maatregelen gericht op de bosomvorming gemengde reacties oproepen bij bezoekers van het bos. We houden hier zo goed mogelijk rekening mee en we communiceren hier zorgvuldig over. Zo wordt er vooraf een artikel in Regio Oss geplaatst over de werkzaamheden. Tevens hangen we informatie op in het bos waar we aan het werk zijn. Ook geeft de uitvoerder uitleg aan recreanten die hierom vragen.
We betrekken hier ook de beide dorpsraden van Berghem en Herpen bij. Hiervoor hebben we een werkgroep in het leven geroepen. Deelnemers aan deze werkgroep zijn: de bosbeheerders van Oss, de bosecoloog, bosgroep Zuid Nederland, de uitvoerder, de vakwethouder en afgevaardigden van de dorpsraden van Berghem en Herpen. We bespreken met het Waterschap of zij aansluiten bij deze werkgroep. Met de werkgroep wordt het werk ter plekke voorbesproken en na afloop geëvalueerd.

Verdroging
Tot de gezamenlijke opgave in de Maashorst rekenen we ook de versterking van het natuursysteem en herstel van het watersysteem. Met name het Waterschap en Staatsbosbeheer nemen hierin de lead en zorgen in afstemming met de gemeenten voor uitvoering van het project waarvoor we provinciale middelen hebben gekregen en eigen middelen inzetten.
Vanuit de buitenwereld en de gemeenteraad is opnieuw zorg geuit over de verdroging in Herperduin. Toegezegd is dat wij daarover gericht informatie gaan geven. In samenspraak met het Waterschap is een informatiebijeenkomst gepland.

Recreatie en Toerisme
We willen de inspanningen in de Maashorst nadrukkelijker verbinden aan onze Osse inzet op recreatie en toerisme en dus ook aan de ontwikkelingen rondom de Maas en elders binnen onze gemeente. Dit hebben we ook zo benoemd in onze Nota Groen, Blauw, Natuur, in de Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied en in onze visie op recreatie en toerisme ‘Verbinden en

Vertellen', zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Wij zien hierin ook een toegevoegde waarde voor de Maashorst.
We gaan – in tegenstelling tot de huidige situatie – zelf de contacten onderhouden met onze recreatieve ondernemers uit Herperduin.
In onze gebiedsgerichte aanpak van R&T zullen we actief de relatie met de Maashorst-organisatie onderhouden. In dat kader blijven we ons ook inzetten voor de recreatieve basisinfrastructuur zoals routes en paden, de vindbaarheid, bereikbaarheid, toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van de Maashorst, de basiszaken voor promotie, informatie en voorlichting waaronder een gemeenschappelijke website met een directe koppeling met onze eigen informatiekanalen waaronder de sites. Voor zover passend in onze visie, doen we mee aan projecten die de gehele Maashorst betreffen. Dit bepalen we per geval.

Grote grazers in Herperduin

Ecologisch effect
De biodiversiteit in de Maashorst gaat sterk achteruit, ondanks alle beheersinspanningen. Grote grazers zorgen ervoor dat de kansen voor biodiversiteitherstel worden vergroot door datgene wat grazers doen: foerageren, trekken, rollen, schuren, poepen en verspreiding van zaden.
De huidige grote grazers hebben elk een ander en aanvullend effect op het landschap en bewegen anders door het gebied. Ze eten veel snelgroeiende planten, zoals grassen, waardoor die in dominantie afnemen en er ruimte ontstaat voor meer variatie in vegetatiestructuur. Dit leidt tot geschikte biotopen voor planten, insecten, zoogdieren en vogels, die in een mozaïek verspreid door het landschap liggen. Dit biedt daarnaast voordelen zoals minder vermesting van vennen, optimale zelfredzaamheid, winterbestendigheid, minimaal beheer en daarmee minder kosten. Door hun gunstige invloed op de vegetatie leveren ze ook een bijdrage aan het watersysteemherstel.

Veiligheidsbeleving
Door enkele incidenten, met name elders in de Maashorst in het gebied van de wisenten, is veiligheid en de beleving daarvan publiekelijk, politiek en bestuurlijk een veelbesproken thema geworden. In het najaar van 2020 is door de Stichting Maashorst in Uitvoering met behulp van externen een evaluatie uitgevoerd naar de veiligheidsbeleving onder bezoekers van de Maashorst. De uitkomst verschilt per deelgebied.

In Herperduin lopen al sinds 1996 grote grazers, waardoor bezoekers al lange tijd hieraan gewend zijn. Dit speelt mogelijk mee in de overwegend positieve ervaringen van de ondervraagden die afkomstig zijn uit de gemeente Oss, zoals blijkt uit de evaluatie. Door intensieve aandacht van de beheerders zijn incidenten zoveel mogelijk voorkomen. Er is alert gehandeld bij signalen vanuit het publiek. Tijdens de natuurtechnische bosomvorming is er veel aandacht besteed aan veiligheid met betrekking tot de grote grazers.
Er zijn geen meldingen van incidenten met grote grazers in Herperduin in 2020 waarin dit deel drukker dan ooit werd bezocht, met name als gevolge van de coronamaatregelen. Er is slechts één reactie ontvangen van gevoelens van onrust bij een recreant. Volgens de deskundigen heeft dit te maken met de inrichting van het gebied waardoor de dieren op natuurlijke wijze minder contact hebben met bezoekers dan in andere gedeelten van de Maashorst.

Veiligheidsmaatregelen
Elders in de Maashorst worden inmiddels verdere veiligheidsmaatregelen getroffen. Wij zien daartoe vooralsnog geen aanleiding in Herperduin. In hoeverre (her)inrichtingsmaatregelen voor het creëren van rustgebieden en recreatieve zonering nodig of wenselijk zijn, nemen we mee in de voorbereiding van het IBEP.

Daarbij blijven we bij ons eerdere standpunt dat het niet wenselijk is om wisenten in Herperduin in te brengen. De discussie over wisenten in het zuidelijk deel van de Maashorst laten we aan de eigenaren en beheerders van de gebieden aldaar. Of het wenselijk is om in de toekomst mogelijk andere grote grazers, zoals edelherten of moeflonschapen, toe te voegen teneinde een nog gevarieerdere begrazing te verkrijgen, nemen we mee in het IBEP.

Natuureducatie
Al jaren loopt de vormgeving van een nieuwe aanpak en organisatie van de natuureducatie binnen de Maashorst. Ook daarin worden andere keuzes gemaakt binnen de nieuwe samenwerkingsconstructie.

Vanuit Oss zijn wij al geruime tijd in gesprek met onze partners over educatie. Zoals al ruime tijd geleden aangekondigd willen wij in Oss de natuureducatie tot onderdeel maken van een nieuwe aanpak van onze educatie-inspanningen gericht op de awareness en kennis van de klimaatverandering in bredere zin. Daarbij willen we nadrukkelijker de verbinding leggen met onderwerpen die in Oss spelen.
Wij rekenen het betrekken van de generaties van de toekomst bij onze klimaatinspanningen tot onze kerntaken. Natuureducatie is een onderdeel daarvan en daarvan is aandacht voor

bossen op haar beurt een onderdeel, net zoals bv aandacht voor het buitengebied en natuur in de stad.

Deze aandacht van jongeren voor onze klimaatopgave in de breedte op Osse-maat gaan we onder eigen aansturing vorm geven. Daarvoor benutten wij het budget dat vrijkomt uit de subsidie aan de Stichting Natuurcentrum Slabroek. We hebben inmiddels een regisseur Klimaat en Jongeren aangetrokken. Uiteraard betrekken we ons eigen Natuur- en Milieu Educatiecentrum De Elzenhoek bij onze aanpak. Voor de uitvoering willen we samenwerken met diverse partners die in Oss op het brede terrein van klimaat actief zijn en die interessant zijn voor het onderwijs.
In dit kader hebben we de subsidie-overeenkomst met de Stichting Natuureducatiecentrum Slabroek per 1 oktober jl. beëindigd. Indien gewenst kopen we bij hen in de toekomst educatieve diensten in.

Financiële consequenties
De gemeenteraad heeft in de meerjarenbegroting 2020-2024 besloten jaarlijks tenminste € 50.000 te willen bezuinigen op de Osse uitgaven voor de Maashorst. Dit geldt voor de totale uitgaven, dus het totaal van beheer, educatie en gezamenlijke organisatie.

Gerealiseerde bezuiniging over 2020

- Minder kosten als gevolg van Corona-berperkingen van NEC	€ 18.000

Verwachte bezuiniging voor 2021

Naar verwachting is de bezuiniging die we dit jaar realiseren totaal:	€ 69.500
- korting bijdrage SMiU i.v.m. ‘overgangsjaar 2021’	€ 32.000
- m.i.v. 01/10 beëindigde subsidierelatie met het NEC	€ 28.000
- minder kosten als gevolg van Corona-beperkingen van NEC	€ 9.500

Begroting 2022
In 2022 wordt de financiële bijdrage aan de samenwerking in Maashorst-verband vervangen van subsidie aan de Stichting Maashorst in Uitvoering door een dienstverleningsovereenkomst. De subsidie aan de Stichting Natuureducatiecentrum Slabroek is inmiddels beëindigd.

In cijfers ziet de structurele bezuiniging er vanaf 2022 als volgt uit:

Beëindiging subsidierelatie met St. Natuurcentrum De Maashorst	€ 108.000

Vervanging subsidie aan Stichting Maashorst in Uitvoering door DVO	€	40.000
Beëindiging terbeschikkingstelling en detachering personeel aan SMiU	€	60.000

Onze voorlopige indruk is dat ook onze eigen uitvoeringskosten in het nieuwe model lager zullen uitvallen. Dit heeft vooral te maken met een eenvoudiger en goedkoper inrichtingsmodel en meer grip op de uitvoering van wat we in Oss zelf belangrijk vinden, efficiëntere organisatie met meer betrokkenheid van vrijwilligers. Wel zal er Recreatie & Toerisme meer worden gevraagd van de eigen organisatie, met name in het onderhouden van de eigen contacten met de ondernemers in het gebied.
We zien 2022 nadrukkelijk als een 'ervaringsjaar' waarin uit de praktijk moet blijken hoe de dvo precies werkt en wat dit voor onze interne organisatie betekent.

In de programmabegroting 2022-2025 is de gerealiseerde bezuiniging op het natuureducatiecentrum reeds verwerkt en ter besluitvorming aangeboden. We zetten de bezuiniging in voor het versterken van de eigen slagkracht en voor functies op het gebied van de verbrede klimaateducatie en -beleid.

De onderhandelingen met gemeente Maashorst i.o. voor de DVO zijn recentelijk afgerond. We stellen voor de vrijkomende middelen in te blijven zetten als gebiedsgericht budget voor Herperduin. Daarmee zijn we in staat flexibel in te spelen op de actualiteit en middelen toe te kennen daar waar de noodzaak het hoogst is.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1. Meer gericht in kunnen spelen op onze eigen inzichten en de beleving van de Osse samenleving bij het beheer en gebruik van Herperduin

Herperduin is voor onze inwoners al heel lang een belangrijke recreatieplek in de natuur. Onze inwoners zijn dan ook zeer betrokken bij dit gebied. Wij willen invulling geven aan ons "Herpense model" wat staat voor de bij de aard en historie passende combinatie van natuur(ontwikkeling) en recreatie & toerisme.

1.2. Meer ruimte voor de inzet van onze vrijwilligers

Sinds de samenwerking in Maashorstverband zijn een aantal onderhouds- en beheerstaken overgenomen door professionele organisaties. Juist het werken met lokale vrijwilligers echter zorgt voor binding en betrokkenheid bij het gebied. Door als gemeente Oss weer meer zelf te gaan doen in de uitvoering, kunnen we meer ruimte geven aan de betrokken vrijwilligers.

1.3. Versterken van de relatie met onze visie op recreatie en toerisme 'Verbinden en Vertellen'

Wij willen onze inspanningen in de Maashorst nadrukkelijker verbinden met onze bredere Osse inzet op recreatie en toerisme. Dit hebben wij ook zo benoemd in onze Nota Groen, Blauw, Natuur, in onze Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied en in onze visie op recreatie en toerisme 'Verbinden en Vertellen', zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld.

1.4. Verbreding naar klimaateducatie onder eigen aansturing

In Maashorstverband wordt al enige tijd gewerkt aan een nieuwe organisatorische opzet voor natuureducatie. Parallel werken wij in Oss aan een nieuwe aanpak voor educatie onder eigen aansturing, Wij vinden dit horen bij de kerntaken van onze gemeente. Daarbij richten we ons op de verbreding van natuureducatie naar klimaateducatie. Desgewenst maken we afspraken met het NEC om deeltaken voor ons uit te voeren.

1.5. Effectievere inzet van onze middelen en minder kosten voor gezamenlijke overhead

We werken samen als dit voordelen oplevert boven het zelf doen bv. bij het gezamenlijk inkopen van kennis en de aanpak van verdroging. Daardoor borgen we dat de diensten die we afnemen in het DVO direct ten goede komen aan ons grondgebied. De groeiende moeizaamheid van de samenwerking in Maashorst-verband, bestuurlijk en met stakeholders, vroeg in de afgelopen jaren steeds meer bestuurlijke en ambtelijke aandacht, ook voor de publieke dimensie. Met een groeiend beslag op mankracht en middelen. De benodigde investeringen voor deze gezamenlijke overhead kunnen we in de nieuwe opzet terugdringen en effectiever besteden. Aldus houden we middelen over om te besteden aan onze eigen projecten in het gebied.

1.6. Minder ingewikkelde verhoudingen met andere gemeenten en stakeholders

De oorspronkelijke samenwerking werd steeds meer als een keurslijf ervaren. Dit zette ook de onderlinge verhoudingen tussen de Maashorst-partners onder druk. De nieuwe structuur is eenvoudiger. Wij verwachten dat dit de onderlinge verhoudingen ten goede komt.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1. Effecten zijn ongewis

Met de keuze voor een nieuwe governance en daarbinnen op onderdelen een meer zelfstandige positie voor Oss, ontstaat een nieuwe situatie. De inschatting is dat de nieuwe

situatie leidt tot een meer effectieve sturing door een eenvoudiger organisatievorm en leidt tot meer flexibiliteit in de inzet van menskracht en middelen voor ons Herperduin en onze ondernemers en inwoners. Of deze nieuwe situatie verlies aan synergie en samenhang in het totale Maashorstgebied betekent, weten we niet.

De nieuwe opzet kan druk zetten op de verhoudingen met de Maashorst-partners
Het loslaten van de bestaande gezamenlijkheid, het toegroeien naar de nieuwe opzet en de discussie over de naam van de nieuwe gemeente hebben spanningen meegebracht. De andere positie van Oss, en mogelijk ook Bernheze, heeft financiële consequenties voor de andere partners. Het werken met een DVO is nieuw. Deze context kan de onderlinge verhoudingen raken.

Onvoorziene kosten
Het kan zijn dat we vanuit de nieuwe situatie waarin we als gemeente Oss meer zaken zelf oppakken tegen onvoorziene kosten gaan aanlopen. Deze kosten kunnen dan in principe gedekt worden uit het geoormerkte gebiedsbudget.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën
In de Programmabegroting 2021-2024 heeft de organisatie de volgende bezuinigingsopdracht gekregen: "*Vanuit Oss geldt dat er vanaf 2020 een bezuinigingsopdracht ligt van minimaal € 50.000 op in- en externe inzet op de Maashorst. Dat is dus breder dan alleen op het Programmabureau, het geldt ook voor de subsidiëring aan Stichting Natuur Educatie Centrum en het voor het beheer van het Osse deel van het natuurgebied*."
Deze bezuiniging is met dit voorstel gerealiseerd. De gerealiseerde bezuiniging op het DVO wordt gereserveerd als gebiedsbudget voor Herperduin.

b. Communicatie
We informeren alle in- en extern betrokkenen bij de nieuwe governance voor De Maashorst. Deels gebeurt dit in gezamenlijkheid met de gemeente Maashorst i.o en de gemeente Bernheze.

c. Uitvoering
In 2022 wordt voor het eerst gewerkt conform de DVO. Dan wordt ook het nieuwe IBEP gepresenteerd met daarin aandacht en ruimte voor invulling volgens ons 'Herpense model'.

Op basis van het nieuwe IBEP dat in de tweede helft van 2022 aan uw raad wordt voorgelegd, zal een nieuw DVO voor 2023 e.v. worden voorbereid.

d. Overlegd met
Wij hebben overleg met de betrokken partijen bij de Maashorst, te weten het Waterschap, Staatsbosbeheer, de gemeente Bernheze en de gemeente Maashorst i.o.

Samenvatting
Op 8 september 2020 heeft het College van B&W besloten in te stemmen met de door het Bestuurlijk Regieteam de Maashorst (BRT) voorgestelde richting om op een andere wijze te gaan samenwerken in Maashorst-verband. In de Opiniecommissie van 8 april 2021 is opiniërend gesproken over de voorstellen voor een nieuwe vorm van samenwerking, de inhoud van de te sluiten dienstverleningsovereenkomst, hoe om te gaan met de grote grazers in Herperduin en een nieuwe opzet van natuureducatie. Mede op basis daarvan is een nieuwe aanpak van Herperduin en de samenwerking in Maashorst-verband tot stand gebracht. Onderdeel daarvan is een dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Maashorst i.o.. De nieuwe opzet leidt tot een structurele kostenverlaging.